

פרשת שמות

ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היארה תשליכהו (א, כ"ב)

הגמרא בסנהדרין (ק"ו ע"א) אומרת א"ר סימאי שלשה היו באותה עצה אלו הן בלעם איוב ויתרו בלעם שיעץ נהרג איוב ששתק נידון ביסורין ויתרו שברח זכו בני בניו לישוב בלשכת הגזית.

ולכאורה מהי המידה כנגד מידה שאנו רואים מדברי הגמרא, למה יתרו שברח זכה שבני בניו ישבו בלשכת הגזית, ואילו איוב ששתק נידון ליסורין.

אמנם על פניו נראה שכן יש ביניהם מכנה משותף אמנם זה לא השמיע דעתו וזה לא הביע דעתו.

ברם אף כי נראה ששניהם זהים בדעותיהם מכל מקום בסופו של דבר אין דין שניהם עולה בקנה אחד.

וכאן נפתח לנו צוהר המאיר לנו את דברי חז"ל בגמרא לעיל.

בלעם איוב ויתרו מתכנסים לדון בעתידו של עם ישראל, למה שלשה אנשים, כדי שאם יהיו חילוקי דעות בין השניים יבוא השלישי ויכריע ביניהם.

בלעם נותן עצה להרוג את כלל עם ישראל ללא יוצא מן הכלל, איוב ששמע כן שתק אך שתיקתו עולה לו ביוקר כיון שהשתיקה מתפרשת כהודאה לדברי בלעם ונמצא שהכריע את הכף לחובה ולרעת עם ישראל.

וכעת אין צורך לדעתו של יתרו כיון שיש כאן רוב והגזירה נחתמה, מה עשה יתרו ראה שנגזרה הגזירה קם וברח, והיה להם חוק במדינה שאם חוקקו חוק ואחד מהשרים המחוקקים מת הגזירה בטלה, אמנם יתרו לא מת אלא רק נפקד מקומו מהכינוס, אז לכן קיבלו את עצת בלעם למחצה דהיינו בני ישראל החיים והקיימים לא יהרגו, אלא מעתה כל הבן הילוד היארה תשליכהו.

ומעתה הדין שנתנו היועצים ראוי להיות כנידון.

בלעם שיעץ להרוג נהרג.

יתרו כיון שעל ידי זה שהוא ברח ניצלו בני ישראל הקיימים מגזירת שמד זכה שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית.

איוב ששתק ועל ידי שתיקתו קיבלו את עצת בלעם ואילולי שיתרו לא היה בורח הייתה מתקיימת הגזירה על כלל עם ישראל, לפיכך נידון ביסורין ולקה בצרעת ומצורע חשוב כמת ככף הדמיון.

מקור: הבן איש חי - בן יהודע סנהדרין ק"ו.